

Plan for kompetanse- og profesjonsutvikling for vidaregåande opplæring

Strategi 2020-2024

Innhold

2.1	Nasjonale føringar	2
2.1.1	Fagfornyinga	2
2.1.2.	Kompetanse for kvalitet - Strategi for vidareutdanning for lærarar og skuleleiarar fram mot 2025	3
2.1.3	Yrkesfaglærarløftet.....	3
2.1.4	Desentralisert ordning - lokal kompetanseutvikling (Dekomp)	3
2.2	Lokale føringar	3
3.1	Kompetanseplanlegging- og kartlegging	5
3.1.1	Skulebasert profesjonsutvikling.....	5
3.1.2	Kompetanseutvikling gjennom heile fag - og yrkesopplæringa	5
3.2	Etterutdanning	5
3.3.1	Fagnettverk	5
3.3.2	Interne kurs og kompetanseutviklingstilbod i regi av Vestland fylkeskommune som skuleeigar.....	6
3.3	Vidareutdanning	7
4.1	Pedagogiske kompetanseutviklingsområde	7
4.1.1	aktive læringsformer og støttande læringsmiljø.....	7
4.1.3	Pedagogisk bruk av IKT	8
4. 2	Fagleg pedagogisk leiarkompetanse.....	8
4.4	Yrkesfaglærarløftet - yrkesfagleg pedagogisk kompetanse.....	9
4.5	Profesjonsutvikling for nyutdanna lærarar	9
4.6	Interkulturell kompetanse	10
4.7	Rådgiving	10
4.7.1	Karriererådgiving	10
4.7.2	Sosialrådgiving.....	11
4.7.3	Rådgiving i oppfølgingstenesta (retteiingstenesta).....	11

4.7.4 Pedagogisk psykologisk rådgiving (rettleiingstenesta),.....	11
4.8 Spesialpedagogisk kompetanse.....	11
4.9 Skulebibliotektenesta	11

1 Innleiing

Plan for kompetanse og profesjonsutvikling for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune har læring, utvikling og fornying som grunnpilarar. Planen skal medverke til kontinuerleg kvalitetsutvikling for å nå fylkeskommunen sine overordna mål om auka læringsutbytte og gjennomføring for ungdom og vaksne. Planen viser sentrale kompetanseutviklingsområde og strategiar for ei langsiktig utvikling av kompetanse i sektoren. Målretta og systematisk satsing på kompetanseutvikling og kunnskapsdeling skal sikre at kvar einskild medarbeidar i vidaregåande opplæring har rett og framtidsretta kompetanse.

Plan for kompetanse og profesjonsutvikling er ein overordna plan for perioden 2020-2024. I planperioden skal hovudutval for opplæring og kompetanse årleg justere planen i samsvar med opplæringslova § 10-8:

Skuleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skuleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skuleleiarar og personale med særoppgåver i skuleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.

Dette medfører at opplæringssektoren må ha system som gir tilsette naudsynt kompetanseutvikling. Kompetanseutviklinga skal vere systematisk og ha som formål å fornye og utvikle den faglege og pedagogiske kompetansen hjå tilsette med oppgåver knytt til elevane og lærlingane si læring og utvikling, jf. opplæringslova § 13.10. Planen bygger også på hovudavtalen (Del B) og arbeidsmiljølova (§ 4-2) sine krav om kompetanseutvikling og fagleg og personleg utvikling.

Kort om planen

Målgruppene for plan for kompetanse og profesjonsutvikling er lærarar/instruktørar, skuleleiarar, faglege leiarar (bedrift), rådgjevarar, miljøarbeidarar/assistentar, bibliotektilsette og tilsette i rettleiingstenestene.

Oppbygging av planen

- *Nasjonale og lokale føringar*

Strategiar for kompetanseutvikling Kompetanseutviklingsområde Skuleåret 2020-21 er eit overgangsår til ny fylkeskommune. Frå 01.01.2020 blei Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommunar samanslegne til Vestland fylkeskommune. Budsjett og økonomiplan, vedteken i fylkestinget i desember 2019, inneheldt ei utfasingsperiode av eksisterande kompetanseutviklingsplanar fram 31.07. Nye plan for kompetanse og profesjonsutvikling vil gjelde for begge dei tidlegare fylkeskommunane. Budsjett, prioriteringar og tiltak for skuleåret 2020/21 ligg ved planen.

2 Nasjonale og lokale føringar

Plan for kompetanse og profesjonsutvikling bygger nasjonale og lokale føringar. Vestland fylkeskommune sine hovudmål, læringsutbytte og gjennomføring, samsvarer med fagfornyninga si

målsetjing for elevar og lærlingar. Kompetanse og profesjonsutvikling er vesentleg for å realisere målsetjingane.

2.1 Nasjonale føringar

Plan for kompetanse og profesjonsutvikling for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune er forankra i styringsdokumenta:

- Opplæringslova med forskrift
- Læreplanverket med overordna del, fag og timefordeling og læreplanar for fag
- Meld. St. 28 (2015-2016) Fag - Fornyng - Forståelse
- Meld. St. 18 (2010-2011) Læring og fellesskap
- Meld. St. 20 (2012-2013) På rett vei
- Meld. St. 21 (2016-2017) Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen
- Meld.St.14, 2019-2020 Kompetansereformen - Lære hele livet
- Meld.St.5, 2019-2020, Levende lokalsamfunn for fremtiden
- Strategi for fagfornyelsen
- Rammeverk for lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfdK)
- Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene - lærerutdanning 2025
- Kompetanse for kvalitet - Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025
- Yrkesfaglærerløftet - strategi for kompetanseutvikling for yrkesfaglærere
- FNs bærekraftmål

Felles for dei nasjonale føringane er eit *systematisk, kunnskapsbasert* og *dynamisk* arbeid med kompetanseutvikling

2.1.1 Fagfornyng

Med Kunnskapsløftet (06) endra læreplanane seg frå å vere målstyrte læreplanar til kompetansebaserte læreplanar og elevane si forventade læring blei ei viktig målsetjing. Overgangen førte til at behovet for vidareutdanning og kompetansebygging var stort og regjeringa lanserte kompetanseutviklingsstrategien - *kompetanse for kvalitet* med nasjonale satsingar og eit system for etter- og vidareutdanning for lærarar. Fagfornyng (LK20) har som mål å fornye og forbetre Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet samisk, og medverke til ein praksis som er forankra i pedagogisk, didaktisk, fagleg og empirisk forskning. Eit samfunn i endring krev ei opplæring som evnar å fornye seg.

Innhaldet i det nye læreplanverket blir fornya for å ruste elevane og lærlingane best mogleg for framtida. Læreplanane skal vere relevante og framtidsretta, og elevane skal utvikle kunnskap, dugleik, verdiar og haldningar som er viktige for dei sjølve og samfunnet. Dette er og eit sentralt mål imål og strategiar for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune:

Innhaldet i opplæringa er styrt av læreplanverket som består av overordna del, fag- og timefordeling og læreplanar i fag. Dei ulike delane av læreplanverket set retning for opplæringa og skal realiserast i alle fag.

Overordna del av læreplanverket utdjuvar verdigrunnlaget i føremålsparagrafen, § 1.1 i opplæringslova, og dei overordna prinsippa for grunnopplæringa. Alle læreplanar for fag i grunnskulen og vidaregåande opplæring blir fornya med mål om å gje elevane eit betre grunnlag for å reflektere, vere kritiske, skapande, utforskande og kreative.

Læreplanane blir innført trinnvis over ein periode på tre år:

- Skuleåret 2020-21: 1.-9. trinn og Vg1 tek i bruk nye læreplanar.
- Skuleåret 2021-22: 10. trinn og Vg2 tek i bruk nye læreplanar.

Skuleåret 2022-23: Vg3 tek i bruk nye læreplanar. Overordna del gjeld frå skulestart i 2020 for alle trinn.

2.1.2. Kompetanse for kvalitet - Strategi for vidareutdanning for lærarar og skuleleiarar fram mot 2025

Målsetjinga er å styrkje elevane si læring og motivasjon ved å auke læraren sin faglege, fagdidaktiske og pedagogiske kompetanse gjennom målretta vidareutdanning. Det nasjonale strategidokumentet set rammer for satsingsområde og ansvarsfordelinga mellom dei ulike partane. Dette strategidokumentet er utarbeidd i samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, KS, lærarorganisasjonane og Universitets- og høgskulerådet. I strategien står det blant anna at det er viktig at fylkeskommunen: *«kartlegger behov for vidareutdanning på den enkelte skole og samarbeider med arbeidstakerne om langsiktige planer for kompetanseutvikling»*

2.1.3 Yrkesfaglærarløftet

Regjeringa har utarbeidd ein strategi med desse måla:

- auka rekruttering og kvalifisering av yrkesfaglærarane
- god kvalitet og relevans i yrkesfaglærarutdanninga
- gode moglegheiter for kompetanseutvikling

2.1.4 Desentralisert ordning - lokal kompetanseutvikling (Dekomp)

Meld. St. 21 (2016-2017) *Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen* peikar på at nasjonale kompetanseordningar ikkje har gitt nok rom for å tilpasse satsingar lokalt. For å skape den forankringa som er naudsynt, ønskjer departementet at avgjerdslerog prioriteringar om kompetanseutvikling skal flyttast nærare dei som skal gjennomføre tiltaket. Den desentraliserte ordninga skal bidra til at alle kommunar og fylkeskommunar gjennomfører eigne kompetanseutviklingstiltak. Fylkesmannen, kommunane, fylkeskommunane, lokal UH (universitet eller høgskular) og andre relevante aktørar skal samarbeide for å kartlegge behov for kompetanseutvikling og planlegge utviklingsarbeidet. Staten overfører pengar til kommunane via fylkesmannen slik at kommunane sjølv kan bestemme kva område dei treng kompetanseutvikling innafor.. Det er per i dag desentralisert ordningar innan skule, yrkesfag, vaksne og spesialpedagogikk.

2.2 Lokale føringar

Plan for profesjon- og kompetanseutvikling er forankra i følgjande lokale plandokument:

- Budsjett og økonomiplanen
- Utviklingsplan for Vestland 2020-2024, Mandat for mål og strategiar for vidaregåande opplæring
- Internasjonal strategi for Vestland fylkeskommune (i prosess).
- Plan for folkehelse (i prosess...)

Dei to siste er ferdigstilt og til politisk handsaming

3 Strategi for kompetanseutvikling i Vestland fylkeskommune

Mål- og strategidokumentet for vidaregåande opplæring er det overordna styringsdokumentet for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune. Måla og strategiane set føringar for kva innhald opplæringa skal ha og er såleis avgjerande for kompetansebehov og -utvikling.

Mål og strategiar skal syne ei utvikling av vidaregåande opplæring som gir ungdom både i sentrumsområda og distrikta eit likeverdig opplæringstilbod. Vidare skal strategien synleggjere vidaregåande opplæring si rolle i samfunnsutviklinga lokalt og regionalt.

I mandatet for mål og strategiar for vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune (vedtak 1/2020) presiserer hovudutval for opplæring og kompetanse at mål og strategiar skal setje ei tydeleg retning for utviklinga av vidaregåande opplæring. Opplæringa skal vere forankra i eit kunnskapssyn som utviklar heile menneske tufta på eit breitt kompetanseomgrep og i tråd med prinsipp og verdiar nedfelt i det nye læreplanverket (Fagfornyninga).

Kjernen i oppdraget og kjernen i kvalitet i opplæringa er **læring og utvikling for den enkelte elev og lærling**. Mål og strategiar skal utforme kjenneteikn på kvalitet og prioritere tiltak ut frå tre område (steg 1 i mandatet):

- trivsel, psykososial helse og inkluderande fellesskap
- lærelyst og motivasjon
- læring, meistring og gjennomføring

Erfaring, forskning og innspel frå tilsette i sektoren, elevar og lærlingar viser høg grad av samanfall i kva som er kjenneteikn på kvalitet i vidaregåande opplæring:

Kjenneteikn på kvalitet er ei støttande opplæring

- bygd på gode relasjonar
- i eit godt psykososialt læringsmiljø der alle kjenner seg likeverdige
- med høg grad av reel elev- og lærlingmedverknad
- der læringsarbeidet opplevast som relevant, nyttig og meningsfylt
- som kvalifiserer for vidare studium, arbeidslivet og deltaking i samfunnet

Kjenneteikna skal ligge til grunn for prioriteringar og satsingar som set elevar og lærlingar i stand til å møte livet fagleg og sosialt.

Det er viktig for opplærings- og kompetanseavdelinga å etablere arenaer for kompetanseutvikling og eit system for kontinuerleg og systematisk arbeid med kollektiv kompetanseutvikling.

3.1 Kompetanseplanlegging- og kartlegging

I perioden 2020-2024 skal det systematiske arbeidet med kartlegging av kompetansebehov styrkast, jf. opplæringslova § 10-8. Det er avgjerande at den einskilde skule og rettleiingsteneste har ei aktiv og medveten haldning til kva kompetanse dei har, og kva type kompetanse dei treng. På bakgrunn av kompetansekartlegging må skulane og rettleiingstenestene vurdere kva kompetanse det er behov for og utarbeide ein lokal plan for kompetanseutvikling som vert rullert jamleg. For aktørane innan fag- og yrkesopplæringa er det naudsynt med dialog mellom fylkeskommunen og dei sentrale aktørane i fag- og yrkesopplæringa om kva kompetansebehova er, og at det utarbeidast planar for opplæringa som er i tråd med dei lokale behova og dei nasjonale føringane.

3.1.1 Skulebasert profesjonsutvikling

Kunnskapsdepartementet og utdanningsdirektoratet har i dei seinare åra vektlagt større satsing på skulebasert kompetanseutvikling. Dette er ein strategi Vestland fylkeskommune vil følgje opp og prioritere i komande strategiperiode. Skulebasert kompetanseutvikling inneber at skulane arbeider med utviklingsprosessar på eigen arbeidsplass, gjerne i samarbeid med eksterne kompetansmiljø. Målet er å utvikle skulen si samla kompetanse når det gjeld læring, undervisning og samarbeid. Auka merksemd på skulebasert utvikling betyr at Vestland fylkeskommune i større grad må sjå kompetanse- og skuleutvikling i samheng.

3.1.2 Kompetanseutvikling gjennom heile fag - og yrkesopplæringa

Dei nasjonale føringane sine målsetjingar om høg og relevant kompetanse basert på lokale behov hjå lærarar, instruktørar, faglege leiarar, skuleleiarar og prøvenemndsmedlemmer. Fylkeskommunen har ansvar og skal vere drivkrafta i samarbeidsforum for å grunngi dei lokale behova. I samarbeidsfora deltek partane i arbeidslivet, lærarorganisasjonane, lærebedrifter, skulane, UH- sektor og fagskulane.

3.2 Etterutdanning

3.3.1 Fagnettverk

Fylkesdirektør opplæring og kompetanse innfører fagnettverk som skal vere med å bidra til ei profesjonsutvikling på den enkelte skule og på tvers av skulane i tråd med intensjonane i fagfornyninga. Gjennom erfaringsdeling og kompetanseheving i fagnettverka er målet å skape engasjement, involvering og forståing for endra kultur for elevane si læring i tråd med føringane i fagfornyninga. Samstundes skal det takast med dei gode erfaringane med utvikling og kompetanseheving frå dei gamle fagnettverka i Sogn og Fjordane og Hordaland.

Fagnettverka skal

1. styrke lærarane sitt arbeid med intensjonane i det nye læreplanverket, vere eit tolkingsfelleskap og ein fagleg ressurs for lærarar, leiing og direktøren i arbeidet med "nye"

kompetansar som følgje av det nye læreplanverket.

2. jobbe med å vidareutvikle prinsippa for læring, utvikling og danning
 - i alle fag innanfor
 - sosial læring og utvikling
 - grunnleggande ferdigheiter
 - å lære og lære
 - i aktuelle fag innanfor
 - tverrfaglege tema folkehelse og livsmeistring, demokrati og medborgarskap, berekraftig utvikling

Her inngår det mellom anna å

- identifisere og kartlegge behov for kompetanseutvikling.
- tilrå fagleg-pedagogiske kompetansehevingstiltak.
- drøfte og løfte sentrale problemstillingar knytt til utvikling av fagområda.
- styrke samarbeidet mellom vidaregåande opplæring og arbeidslivet/eksterne kompetansemiljø.

Fagnettverka er inndelt med i følgjande fag-/programområde:

- Bygg- og anleggsteknikk
- Elektrofag og datateknologi
- Frisør, blomster, interiør, eksponeringsdesign
- Framandspråk
- Helse- og oppvekstfag
- Handverk, design og produktutvikling
- Idrettsfag og kroppsøving
- Informasjonsteknologi og medieproduksjon
- Kunst, design og arkitektur
- Medium og kommunikasjon
- Musikk, dans og drama
- Naturbruk
- Norsk
- Realfag
- Restaurant- og matfag
- Samfunnsfag og økonomi
- Sal, service og reiseliv
- Teknologi- og industrifag

3.3.2 Interne kurs og kompetanseutviklingstilbod i regi av Vestland fylkeskommune som skuleeigar

Vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune er ein stor og samansett sektor . Det er difor av stor verdi for einskilde grupper innan sektoren å ha ein kompetanseutviklingsarenaer saman med kollegaer..

Fylkesdirektør for opplæring og kompetanse ser det som ein sentral strategi for skuleeigar å legge til rette for slike læringsarenaer, og det vil i strategiperiode bli lagt vekt på å utvikle nettverk og sikre

møteplassar for relevant fagleg kompetanseheving og erfaringsdeling mellom personar frå ulike delar av sektoren med same stilling/funksjon. Det gjeld til dømes rådgjevarar og bibliotekansvarlege. Døme på tema/fagområde kan være skulemiljø, elevar frå språklege minoritetar, spesialpedagogikk, vidaregåande opplæring for vaksne, realkompetanseverdsetjing.

3.3 Vidareutdanning

Tilbod om vidareutdanning til lærarar og skuleleiarar i vidaregåande opplæring skal i hovudsak prioriterast på grunnlag av nasjonale og lokale behov og rammevilkår. Det er også viktig å sjå strategi for vidareutdanning som eit ledd i ein arbeidsgjevarpolitikk som tar omsyn til individuelle ønskje og behov for kompetanseutvikling, særleg i omstillingssituasjonar.

Med vidareutdanning meinast utdanning frå universitet og høgskule som gir formell kompetanse og kan omfatte både påbygging på fag ein allereie har noko utdanning i, og utdanning i nye fag. Vidareutdanningane skal vere målretta mot fagområde det er særleg behov for å styrke. Vidare skal dei vere retta inn mot lærarar som profesjonsutøvarar og gi fagleg og didaktisk kompetanse i faga. Kva fag og pedagogisk kompetanse som skal prioriterast kvart år skal drøftast i samband med den årlege rulleringa av planen.

komp. for k

4. Kompetanseutviklingsområder

Fagfornyninga og mål og strategiar for vidaregåande opplæring, omtala i kap. 2 og 3, er sentrale føringar for kva kompetanseutviklingsområde vidaregåande opplæring prioriterer for perioden 2020-2024.

Nedanfor følgjer ei oversikt over dei prioriterte kompetanseutviklingsområda:

4.1 Pedagogiske kompetanseutviklingsområde

Ungdom og vaksne i Vestland fylkeskommune skal møte ei opplæring av høg kvalitet. I eit støttande læringsmiljø opplever dei lærande gode relasjonar prega av reel deltaking i eige læringsarbeid og relevant opplæring.

4.1.1 aktive læringsformer og støttande læringsmiljø

I overordna del (2017) er det eit viktig prinsipp for læring, utvikling og danning at elevane og lærlingane er delaktige i eigne læringsprosessar. Dette stiller krav til at lærar og instruktør er gode leiarar med høg relasjonskompetanse og profesjonell dømmekraft.

Relasjonskompetanse

Relasjonskompetanse handlar om å skape eit positivt læringsmiljø, der elevane og lærlingane kan konsentrere seg og bli motiverte for læring og utvikling. Eit godt læringsmiljø er avgjerande for læring både i klasserommet, i verkstaden og i bedrifta. Korleis elevane og lærlingane trivst har innverknad på motivasjon og psykisk helse, som igjen legg grunnlag for framtidig livsmeistring. Manglande fagleg grunnlag, svak sosial tilhøyrse og helseutfordringar er blant dei viktigaste årsakene til svake skuleprestasjonar og fråfall. Relasjonskompetanse omfattar både emosjonell og fagleg støtte.

Elevaktive læringsformer og elev-og lærlingmedverknad

God relasjon legg grunnlaget for ein reel elev- og lærlingmedverknad der kvar einsemd blir sett, høyrte og spurt. Det tyder at eleven og lærlingen er aktive deltakarar som i samspel med kompetente vaksne, får utvikle seg til å bli metakognitive og sjølvregulerte i eige læringsarbeid. Kvaliteten i læringsfellesskapet og reel medverknad er sentrale element for at eleven og lærlingen lærer og utviklar seg. Læring er ein aktiv prosess som vert stimulert i eit samspel mellom alle deltakarar i læringsarenaen, og for at dei lærande skal klare å gjennomføre læringsoppgåvene er det avgjerande med eit støttande læringsmiljø. I eit læringsstøttande fellesskap møter elevane og lærlingane variasjon både i undervisning og vurdering.

Relevant opplæring

Gode læringsprosessar skal gi elevane og lærlingane kompetanse som er viktig for å få ein jobb og for å vere langvarig yrkesaktive. Opplæringa skal gi elevar og lærlingar ei relevant opplæring som gjer dei studie- eller yrkesførebudd, og kompetente til å handtere nye utfordringar i samfunn og arbeidsliv. Arbeidsmarknaden stiller stadig høgare krav til kompetanse, og oppdraget for vidaregåande opplæring er å lære elevane og lærlingane

(...) å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringar og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjonar. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenking (Overordna del, 2017, s.11).

Elevar og lærlingar som opplever innhaldet i opplæringa meiningsfull og nyttig vil med stort sannsyn vere motiverte for faget.

4.1.3 Pedagogisk bruk av IKT

Fagfornyninga og implementering av nye læreplanar legg føringar for digitaliseringsarbeidet i skulen. For å nå målsettingane om at elevar skal "lære å lære", vere kreative, arbeide i djupna og tverrfagleg, må lærarane/instruktørar kunne bruke ulike verktøy/tenester og arbeidsmåtar/metodar knytt til desse. Bruk av IKT er såleis ein føresetnad for elevane og lærlingane si læring og utvikling av læringsarbeidet. Forsking peikar også på at bruk av IKT kan fremje deltaking, elev- og lærlingsentrert og dialogbasert (dialogisk) opplæring. Bruk av IKT i læringsarbeidet krev kontinuerleg kompetanseheving for elev, lærling, lærar, instruktør og leiar – særskilt i høve til verktøykompetanse og didaktisk forståing av korleis IKT kan nyttast i opplæringa. Det er etablert eit nasjonalt rammeverk for lærarane sin profesjonsfaglege digitale kompetanse (PfDK). Med dette rammeverket er målet å gi innhald og mening til omgrepet profesjonsfagleg digital kompetanse for lærarar. Rammeverket skal danne grunnlag for kompetanseheving for lærarar.

4. 2 Fagleg pedagogisk leiarkompetanse

Alle leiarane i dei vidaregåande skulane deltek i eit utviklingsprogram, Led-skule skule. Programmet er eit verktøy for å rekruttere, utvikle, støtte og ta vare på gode mellomleiarar og leiargrupper i skulen. Rammeverket fungerer som sjølvutviklingsverktøy og skal løfte fram mellomleiarar og leiargrupper som ressurs og utviklingsarenaar.

Led-skule har ekstra merksemd på å framheve mellomleiarar fordi forskning på deira rolle skildrar mellomleiarar som ein underutnytta ressurs.

Formål med programmet tek utgangspunkt i Overordna del (2017):

Det profesjonelle samarbeidet ved skolene forutsetter god ledelse. God skoleledelse forutsetter igjen ledelsesfaglig legitimitet og god forståelse av pedagogiske og andre utfordringer lærerne og andre ansatte står overfor. God ledelse prioriterer utvikling av samarbeid og relasjoner for å bygge tillit i organisasjonen. Skolens ledelse skal gi retning for og tilrettelegge for elevenes og lærernes læring og utvikling.

Skoleledelsen skal lede det pedagogiske og faglige samarbeidet mellom lærerne og bidra til å utvikle et stabilt og positivt miljø der alle har lyst til å yte sitt beste. Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg

4.4 Yrkesfaglærarløftet - yrkesfagleg pedagogisk kompetanse

Dei yrkesfaglege utdanningsprogramma må sjåast i heilskapleg for å legge grunnlaget for at lærlingar og lære kandidatlar skal fullføre. Det fordrar tett kontakt mellom bedrift og skule gjennom heile opplæringsløpet. Dagens regjering ønskjer å motivere arbeidslivet til å delta i kompetanseutviklinga av yrkesfaglærarane. Bedrifter og bransjar har fagkompetanse, er oppdaterte på teknologi og metodar, og kan medverke til at lærarar som underviser framtidige lærlingar/arbeidstakarar, også får denne kunnskapen.

Yrkesfaglærarane bør ha egne kompetanseutviklingstilbod som er skreddarsydde for gruppa. Både nasjonalt og lokalt er det sett i gang tiltak for å få meir systematisk kunnskap om kva kompetansebehov yrkesfaglærarane har.

Hospitering fører til kompetanseheving og nettverksbygging både for dei tilsette i skulane og i bedrifta. Dette fører til ei utviding av skulane sine kontaktnett hos bedriftene, samt stimulerer til betre samarbeid mellom skule og arbeidsliv.

4.5 Profesjonsutvikling for nyutdanna lærarar

Nyutdanna lærarar i Vestland fylkeskommune skal sikrast tett og god oppfølging frå arbeidsgjevar si side. Utdanninga åleine er ikkje tilstrekkeleg førebuing til alle sider av læraryrket, og ei støtte i overgangen frå utdanning og yrke skal bidra til at den nyutdanna blir inkludert i eit profesjonsfelleskap. Lærerutdanning 2025, Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene seier mellom anna at:

“..veiledningen bidrar til en bedre overgang mellom utdanning og yrke, ved at de nyutdannede lærerne får en større trygghet og bevissthet om egen kompetanse og blir mer komfortable i rollen som lærer. Evalueringene viser samtidig at et godt arbeidsmiljø med støtte fra kolleger og ledelse og muligheter for faglig samarbeid, er viktige faktorer for den nyutdannedes opplevelse av å mestre sin nye yrkesrolle. De nyutdannede kommer også med kunnskap som kan bidra til nytenkning i profesjonsfelleskapet. Veiledningsordningen bør derfor sees i en større sammenheng, hvor både overgangen fra utdanning til yrke og inkludering i et profesjonsfelleskap står sentralt.”

Utdanning innanfor rettleiing for mentorar skal sikre at den rettleiinga nyutdanna lærarar får er målretta, systematisk og profesjonell. Nyutdanna lærarar må i tillegg sikrast gode og tilrettelagte læringsarenaer på tvers av skular der dei kan møte andre lærarar i same situasjon og dele erfaringar i ein trygg kontekst.

4.6 Interkulturell kompetanse

Den internasjonale strategien til Vestland fylkeskommune har som mål at internasjonalt samarbeid skal forsterke arbeidet med fylkeskommunens samfunnsoppdrag, og skal bidra til å skape meirverdi og kompetanse. Innanfor opplæringssektoren er det klare nasjonale føringar om at internasjonalt samarbeid skal ha ein naturleg plass i vidaregåande opplæring, både som ein del av allmenndanninga, gjennom kunnskap om internasjonale forhold, politikk, språk og kultur, men og for å styrke kvaliteten i opplæringa.

Fagfornyinga legg stor vekt på utvikling av interkulturell kompetanse. Det å erverve kunnskap om andre kulturar og andre måtar å tenke og løyse utfordringar på gjer at ein får meir kunnskap om seg sjølv og eigen kulturelle bakgrunn. Slik interkulturell kompetanse gjer ein i stand til å fungere positivt, reflektert og inkluderande i eit kulturelt mangfald og i internasjonal samhandling.

I tråd med nasjonale føringar og den internasjonale strategien til fylkeskommunen, har avdeling for opplæring og kompetanse som mål at internasjonalt samarbeid skal bidra til at lærarar, skuleleiarar og andre opplæringsansvarlege får kompetanseheving, auka interkulturell kompetanse og utvida kompetanse til å arbeid internasjonalt.

4.7 Rådgiving

4.7.1 Karriererådgiving

Val av utdanning og yrke blir opplevd som vanskeleg for mange elevar. Karriererådgivinga skal hjelpe elevane til å bli bevisst på sine egne verdiar, interesser og føresetningar. Eit godt system for karriererettleiing med høg kompetanse kan bidra til at den enkelte sine føresetnader og arbeidslivet sin etterspørsel etter kompetanse blir ivareteke på ein effektiv måte. Kompetansehevande tiltak vil i så måte knytast til karriererettleiing som læringsprosess, kor karrierelæring er sentral. Utvikling av karrierekompetanse og valkompetanse blir svært viktig i framtida.

4.7.2 Sosialrådgiving

Sosialpedagogisk rådgiving skal hjelpe den enkelte elev til å finne seg til rette i opplæringa. Den skal hjelpe elevane med personlege, sosiale og emosjonelle som utfordringar kan ha betydning for elevane si opplæring og sosiale forhold på skulen. Ein sosialpedagogisk rådgjevar er viktig i skulen si elevteneste og har tett samarbeid med interne og eksterne aktørar, til dømes PP-tenesta og skulehelsetenesta.

4.7.3 Rådgiving i oppfølgingstenesta (retteiingstenesta)

Oppfølgingstenesta har ansvar for ungdom som ikkje er i skule eller arbeid. I forskrift til Oppl.l §13-3 inneber ansvaret å etablere kontakt med kvar enkelt ungdom i målgruppa med sikte på retteiing og oppfølging. Vidare gjeld ansvaret å følgje opp ungdom som har teke imot tilbod gjennom oppfølgingstenesta gjennom ei eller fleire retteiingssamtaler. Ungdom i denne målgruppa er har samansette behov og det er avgjerande at dei som arbeider her kan gi råd om yrkesval, hjelp til å komme tilbake i skule og retteie dei mot instansar kor dei kan søke hjelp for utfordringar som gjer at det er vanskeleg å stå i eit skuleløp eller i ein jobb.

4.7.4 Pedagogisk psykologisk rådgiving (retteiingstenesta),

PP-tenesta har ansvar for å hjelpe skule/bedrift i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar og lærlingar/lærekandidatar. For å sikre god og rett kompetanse på det spesialpedagogiske området vil det vere behov for kontinuerleg og planlagt kompetanseheving for å møte behova til elevar og lærlingar/lærekandidatar som treng særskilt tilrettelegging for å fullføre vidaregåande opplæring.

4.8 Spesialpedagogisk kompetanse

Skuleeigar skal sikre at skulen/bedriftene har kompetanse til å følgje opp og gje forsvarleg opplæring til elevar og lærlingar/lærekandidatar med særskilte behov. Dei ønskje råd om tilpassa opplæring og sakkunne om spesialundervisning. For å sikre god og rett kompetanse på det spesialpedagogiske området vil det vere behov for kontinuerleg og planlagt kompetanseheving for å møte behova til elevar og lærlingar/lærekandidatar som treng særskilt tilrettelegging for å fullføre vidaregåande opplæring.

4.9 Skulebibliotektenesta

Skulebibliotektenesta er ein viktig ressurs for å skape eit godt skule- og læringsmiljø der elevane får støtte og hjelp til å finne og utforske tekstar gjennom alle typar media og til alle typar emne og fag. Bibliotektenesta er i stadig utvikling i ein digital kvardag. Skulebibliotekaren er ein profesjonell rettleiar i jektedekning og kvalitetssikring av informasjon. Etterutdanning i høve dagens medielandskap er ei viktig investering. Særking av kompetansen skulebibliotekaren vil vere viktig for elevane si læring og læringsmiljøet, og bidra til å gjere biblioteket til ein læringsarena.